

Zuyd Hogeschool

Communication and Multimedia Design

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In december 2018 heeft een visitatiepanel van NQA een beperkte opleidingsbeoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding Communication and Multimedia Design (CMD) van Zuyd Hogeschool in Maastricht uitgevoerd.

Het panel beoordeelt de opleiding als **voldoende**.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding ontvangt voor standaard 1 het oordeel **goed**.

De opleiding CMD leidt studenten op voor een breed scala aan ontwerpfuncties in de creatieve (zakelijke) industrie. CMD Maastricht onderscheidt zich van andere CMD opleidingen door sterk in te zetten op het opleiden van ontwerpers die de behoeften van de toekomst kunnen visualiseren en zich ervan bewust zijn dat zij de toekomstige samenleving met hun ontwerpen zelf positief kunnen beïnvloeden en bedienen. Over de goed omschreven, helder onderbouwde en breed gedragen visie op het domein CMD is het panel zeer positief. De vier beroepsspecifieke en vijf generieke competenties uit het landelijk beroeps- en competentieprofiel CMD (2018) fungeren als beoogde leerresultaten van de opleiding, waarbij de opleiding binnen de onderliggende *Body of Knowledge and Skills* met name nadruk legt op de bewustmaking van studenten van de maatschappelijke implicaties van design. Vier 'pijlers' (*Quality of Life, Education, Smart Citizenship* en *Data Visualisation*) geven richting aan de relatie met het beroepenveld in de regio. Mooi zou zijn om de keuze voor, en samenwerking met, maatschappelijke partners in de komende periode nog meer in lijn te brengen met de vernieuwende, ambitieuze visie van de opleiding - en daarmee de eigenheid en het belang van de visie van de opleiding verder te benadrukken en uit te dragen.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding ontvangt voor standaard 2 het oordeel **voldoende**.

De opleiding biedt studenten een helder gestructureerd, inhoudelijk toereikend vierjarig curriculum (240 EC), waarin alle relevante aspecten van het ontwerpvak aan bod komen. In de cursorische onderwijsseenheden en overkoepelende projecten van jaar 1 en 2 leren studenten vaardigheden en vergaren zij een kennisbasis. In jaar 3 en 4 volgen een stage (30 EC), een profileringsruimte (60 EC) en de afstudeerperiode (30 EC). Positief is dat in het onderwijs steeds meer aandacht uitgaat naar een maatschappijgerichte aanpak en dat onderzoeksvaardigheden inmiddels een centrale plaats in het curriculum hebben verworven. Net als bij veel andere CMD opleidingen kan het onderwijs in technische vaardigheden verder versterkt worden. De opleiding is zich hiervan bewust en werkt aan verbetering. De beroepsgerichtheid is toegenomen door de introductie van *whole-task learning*, het werken met authentieke of gesimuleerde beroepstaken. Wel kan in de samenwerking tussen docenten, studenten en werkveld nog meer synergie worden bereikt. De docenten zijn toegewijd, voldoende gekwalificeerd en opereren als zelflerend team. Ook beschikt de opleiding over goede opleidings specifieke faciliteiten.

Een overkoepelend ontwikkelpunt is dat de onderwijsleeromgeving nog niet de geest van vernieuwing ademt die het panel op basis van de vooruitstrevende visie en missie had verwacht. Het panel ziet ruimte om de nieuwe profilering in de komende periode structureler naar de dagelijkse onderwijspraktijk te vertalen. Een belangrijk onderdeel daarvan is om het didactische

concept van *whole-task learning* in een meer zuivere vorm te implementeren, inclusief meer interactieve, innovatieve onderwijsvormen. Het nu nog separate studieloopbaanbegeleidingstraject zou goed in het *whole-task learning* geïntegreerd kunnen worden. In het ontwikkelpotentieel van de opleiding heeft het panel veel vertrouwen. Uit de gesprekken bleek duidelijk dat alle betrokkenen klaar zijn voor de volgende stap.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding ontvangt voor standaard 3 het oordeel **voldoende**.

De opleiding beschikt over een gedegen systeem van toetsing dat gebaseerd is op instellings- en academiebreed toetsbeleid. Voor de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van de toetsing is in de gevolgde procedures voldoende oog. De gebruikte toetsvormen sluiten aan bij de te toetsen competenties en vakspecifieke leerdoelen en bestudeerde voorbeeldtoetsen zijn van voldoende niveau. De rollen in het borgen van de toetskwaliteit zijn helder gedefinieerd. In het doorlopen van de PDCA-cyclus is een sleutelrol weggelegd voor de Blok Planning Groep (BPG), die de toetskwaliteit op blokniveau namens de examencommissie bewaakt. Een ontwikkelpunt is dat de huidige invulling van de toetsing, hoewel adequaat, nog niet aansluit bij het principe van *whole-task learning* en bij de nieuwe profilering. Het onderwijs in jaar 1 en 2 wordt niet op projectniveau, maar op dat van de onderliggende individuele vakken getoetst, beoordeeld en 'afgerekend'. Het panel wil de opleiding graag uitnodigen om na te denken over een meer holistisch systeem van toetsing en beoordeling, dat meer aandacht heeft voor de behoefte van de individuele student.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding ontvangt voor standaard 4 het oordeel **voldoende**.

De door het panel bestudeerde steekproef van vijftien in 2016-2017 en 2017-2018 voltooide eindwerken bevestigt dat studenten de beoogde leerresultaten realiseren. Het afstudeerproject (30 EC) bestaat uit een research component (scriptie) en een (digitaal) eindproduct, die tezamen alle competenties op eindniveau afdekken. Alle eindwerken zijn wat het panel betreft (ruimschoots) voldoende. Het gaat om solide producten waarmee studenten laten zien dat zij zich de competenties uit het landelijk beroeps- en competentieprofiel CMD hebben eigen gemaakt. De eindwerken vormen evenwel nog geen getrouwe afspiegeling van het nieuwe opleidingsprofiel. Tijdens de visitatie werd aannemelijk gemaakt dat volgende lichtingen eindwerken een meer maatschappij- en toekomstgericht karakter zullen hebben. Ook de positie van afgestudeerden in het beroepenveld onderstreept dat studenten de beoogde leerresultaten realiseren. Afgestudeerden voelen zich voldoende voorbereid op hun professionele loopbaan en komen doorgaans binnen een redelijke termijn terecht op relevante posities. Het regionale werkveld is tevreden over hun functioneren.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	7
Schets van de opleiding	9
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	10
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	13
Standaard 3 Toetsing	20
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	24
Eindoordeel over de opleiding	27
Aanbevelingen	28
Bijlagen	29
Bijlage 1 Bezoekprogramma	30
Bijlage 2 Bestudeerde documenten	34

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding Communication and Multimedia Design van Zuyd Hogeschool in Maastricht. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van Zuyd Hogeschool en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (september 2016) en het *NQA-protocol 2017 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 18 december 2018.

Het visitatiepanel bestond uit:

Mevrouw drs. J.E.D. Ossewold (voorzitter, domeindeskundige)

De heer drs. G.D. Rijken (domeindeskundige)

Mevrouw ir. M.R.C. Schuffelers (domeindeskundige)

De heer W.W.M.J. Hartogs (studentlid)

Mevrouw dr. F. Meijer, extern auditor van NQA, trad op als lead-auditor van het panel.

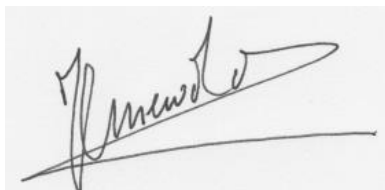
De beoordeling maakt deel uit van een clustervisitatie. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder wordt de afstemming tussen de panels geborgd door de ondersteuning van zo veel mogelijk dezelfde secretaris vanuit zowel Hobéon als NQA en door de inzet van getrainde voorzitters.

Bij de aanvraag heeft de instelling een Zelfevaluatierapport (ZER) aangeboden. Dit rapport voldeed naar vorm en inhoud aan de eisen van het desbetreffende NVAO-beoordelingskader en aan de eisen van het *NQA-protocol 2017*. Het visitatiepanel heeft het ZER bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht; zie bijlage 1 en 2. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstreekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 25 februari 2019.

Panelvoorzitter

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J.E.D. Ossewold', written over a horizontal line.

Mevrouw drs. J.E.D. Ossewold

Lead-auditor

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'F. Meijer', written over a horizontal line.

Mevrouw dr. F. Meijer

Schets van de opleiding

De voltijdsopleiding Communication and Multimedia Design (CMD) van Zuyd Hogeschool is een van de tien CMD opleidingen in Nederland. Deze richten zich op het bedenken, ontwikkelen en uitvoeren van interactieve en multimediale oplossingen voor communicatievraagstukken. Afgestudeerde CMD'ers zijn in meerderheid werkzaam in de creatieve (zakelijke) industrie, waar zij een veelvoud aan functies vervullen. De tien CMD opleidingen behoren sinds 2014 tot het bachelordomein Creative Technologies (CT). Zij hanteren een eigen beroeps- en competentieprofiel dat past binnen het domeinprofiel.

De opleiding CMD van Zuyd Hogeschool is een relatief kleinschalige opleiding, met een stabiele jaarlijkse instroom van ruim honderd bachelorstudenten en een totaal van 354 studenten (in 2018/2019). De opleiding onderscheidt zich van andere CMD opleidingen doordat zij als enige gepositioneerd is binnen een kunstacademie. Sinds de ontvlechting van de 'oude' Academie Beeldende Kunsten Maastricht (ABKM) in 2013, valt de opleiding onder één van de vier nieuw gecreëerde academies, de Maastricht Academy of Multimedia Design and Technology (MAMDT). MAMDT stelt zich ten doel om studenten op te leiden tot zelfbewuste ontwerpers die in staat zijn betekenis te geven aan een wereld die continu in verandering is en deze, in samenwerking met anderen, te vertalen naar betekenisvolle ontwerpen door te reflecteren op de rol van het ontwerp en de ontwerper.

MAMDT omvat twee opleidingen: CMD en zusteropleiding Vormgeving/Visuele Communicatie (VISCUM). Waar CMD nadruk legt op de interactie tussen de student en de veranderende wereld om hem/haar heen, focust VISCUM op de individuele ontwikkeling van de student tot betekenisvolle MAMDT-ontwerper. Beide opleidingen werken intensief samen. Veel docenten zijn bij beide opleidingen betrokken, faciliteiten worden gedeeld en een deel van het keuzeonderwijs staat open voor studenten van beide opleidingen. Als geheel heeft MAMDT de afgelopen periode een belangrijke ontwikkeling doorgemaakt qua visie en missie. De uitwerking daarvan voor CMD komt hieronder aan bod.

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **goed**.

Het vertrekpunt van de opleiding CMD Maastricht is een goed omschreven, helder onderbouwde en breed gedragen visie op het domein CMD, die sterk onderscheidend is ten opzichte van andere CMD opleidingen. Met het streven om ontwerpers af te leveren die de behoeften van de toekomst kunnen visualiseren en zich ervan bewust zijn dat zij de toekomstige samenleving met hun ontwerpen zelf positief kunnen beïnvloeden, toont de opleiding zich zeer toekomst- en maatschappijgericht. De competenties uit het landelijk beroeps- en competentieprofiel CMD fungeren als beoogde leerresultaten van de opleiding, waarbij de opleiding binnen de onderliggende *Body of Knowledge and Skills* – in lijn met het geschetste profiel – met name nadruk legt op de bewustmaking van studenten van de maatschappelijke implicaties van design. Afstemming en samenwerking met het regionale beroepenveld vindt op adequate wijze plaats binnen vier thematische platforms. Mooi zou zijn om deze samenwerking in de komende periode nog meer in lijn te brengen met de eigen missie en visie. Verdere winst valt te behalen door de semantiek verder aan te scherpen; in gehanteerde begrippen klinkt de onderscheidende en belangwekkende opleidingsvisie nog niet altijd volledig door.

Onderbouwing

Profiel

Sinds de visitatie van 2012 heeft de opleiding CMD Maastricht haar profiel aangescherpt en toegesneden op de positie die zij inneemt binnen de Kunsten en in de regio. De onderliggende visie van de opleiding, en van de Maastricht Academy of Multimedia Design and Technology (MAMDT) als geheel, is sterk toekomst- en maatschappijgericht. De opleiding gaat er volgens een in 2017 opgesteld 'Manifest' vanuit dat ontwerpers de toekomst mede kunnen vormgeven, doordat hun ontwerpbeslissingen vaak verreikende maatschappelijke gevolgen hebben. Daarom stelt de opleiding zich ten doel om ontwerpers op te leiden die zich bewust zijn van hun positie en zich niet alleen richten op de eindgebruikers van hun producten, maar ook op de maatschappij als geheel. Bij het visualiseren van de toekomst, speelt de kunst een belangrijke rol, vandaar het MAMDT-motto '*what is possible in art, becomes thinkable in life*'.

Een centraal principe in het profiel is dat de opleiding focust op *user-centred design*, een manier van ontwerpen waarbij het begrijpen van en het voldoen aan de behoeften en wensen van de mens centraal staan. Deze focus is nauw verbonden met de overkoepelende concepten *design research* en *design thinking*: innovatieve methoden die zich richten op een praktische en creatieve manier problemen op te lossen en/of nieuwe producten en diensten te ontwikkelen, steeds met de bedoeling om daarmee de toekomst te verbeteren.

Het panel is positief over de sterk vernieuwende, relevante, actuele en enthousiasmerende visie en missie, waarmee CMD Maastricht zich duidelijk onderscheidt van andere CMD opleidingen. In haar erkenning dat het vakgebied van de CMD'er aan het veranderen is en dat het onderwijs daarop moet inspelen, loopt de Maastrichtse opleiding duidelijk voorop binnen de discipline. Het panel complimenteert de opleiding bovendien met de heldere wijze waarop het profiel van CMD Maastricht in de documentatie en gesprekken omschreven werd, waarbij vooral de sterke onderbouwing vanuit de relevante literatuur opviel. Uit gesprekken met studenten, docenten en externe stakeholders maakt het panel op dat de nieuwe profilering bekendheid en draagvlak geniet onder de betrokkenen.

Een detail is dat de vooruitstrevende visie van de opleiding nog zo nieuw is dat deze nog niet volledig in het taalgebruik van de opleiding lijkt te zijn doorgedrongen. Een voorbeeld daarvan is dat de opleiding in de documentatie stelselmatig refereert aan het oplossen van ontwerp-vraagstukken met behulp van 'multimedia', oftewel digitale media. Het panel zou graag zien dat de opleiding in plaats daarvan consequent spreekt over het gebruik van *mixed media*, een combinatie van analoge en digitale media die optimaal is afgestemd op het voorliggende ontwerp-vraagstuk.

Beoogde leerresultaten

De competenties uit het landelijk beroeps- en competentieprofiel CMD vormen de beoogde leerresultaten van de opleiding. Het landelijk profiel is recent (2018) herzien en onderscheidt negen hoofdcompetenties. Hieronder zijn vier beroepsspecifieke competenties: (A) Oriënteren en begrijpen, (B) Conceptualiseren, (C) Verbeelden en prototypes maken en (D) Evalueren en vijf generieke competenties. Daarnaast zijn er vijf generieke competenties: (E) Inter- en multidisciplinair samenwerken, (F) Initiëren, organiseren en regisseren, (G) Manifesteren en presenteren, (H) Ontwikkelen en reflecteren, (I) Onderzoeken. Voor elk van deze competenties wordt een aantal gedragsindicatoren onderscheiden. Het landelijk beroeps- en competentieprofiel geeft bovendien een voorzet voor de *Body of Knowledge and Skills* (BoKS), die vier kennisgebieden omspant: *technologies*, *design*, *business* en *humanities*. De competenties uit het landelijk profiel zijn gevalideerd door het beroepenveld en zijn in lijn met de Dublin-descriptoren. Daarmee is het internationaal overeengekomen niveau voor een hbo-bacheloropleiding geborgd. De opleiding CMD Zuyd neemt de landelijke competenties over, waarbij zij binnen de BoKS met name nadruk legt op de bewustmaking van studenten van de maatschappelijke implicaties van design.

Relatie met het beroepenveld

De opleiding CMD Maastricht kent geen werkveldadviescommissie (WAC). Toch vindt voldoende aansluiting bij, en afstemming met, het werkveld plaats. Verbinding met de samenleving zoekt de opleiding via vier MADMT-brede aandachtsgebieden ('pijlers'): *Quality of Life*, *Education*, *Smart Citizenship* en *Data Visualisation*. Deze pijlers geven richting aan de relatie met het beroepenveld in de regio doordat aan elke pijler een platform is gekoppeld, waarbinnen de opleiding samenwerkt met een aantal regionale bedrijven en organisaties. Studenten kunnen hier terecht voor stages en projecten. Het panel vindt dat de opleiding met het formuleren van de pijlers een goede eerste stap heeft gezet naar een concrete uitwerking van de eigen profilering binnen de regio. Wel kan de keuze voor, en samenwerking met, maatschappelijke partners nog meer in lijn worden gebracht met de vernieuwende, ambitieuze visie van MADMT. Het panel moedigt de opleiding aan om haar gedachtegoed assertiever uit te dragen naar het werkveld en de partners

binnen de platforms ook 'op te leiden' in de nieuwe benadering. Mooi is dat de opleiding de invulling van de thematische pijlers als een dynamisch proces ziet. Men houdt er rekening mee dat andere thema's in de toekomst wellicht beter zullen passen bij de opleiding en het veranderende werkveld. Daarnaast raadt het panel de opleiding aan goed te kijken naar de afstemming van de pijlers met de visie en van de pijlers onderling; deze bestaan nu uit drie brede, op de samenleving gerichte thema's en één heel specifiek technologisch/design-onderwerp. Weliswaar kent datavisualisatie ook een maatschappelijke dimensie, maar deze zou dan ook expliciet aanwezig moeten zijn in deze pijler.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

CMD Zuyd biedt studenten een overzichtelijk, inhoudelijk toereikend curriculum, waarin alle relevante aspecten van het ontwerpvak aan bod komen. Positief is dat in het onderwijs steeds meer aandacht uitgaat naar een maatschappijgerichte aanpak en dat onderzoeksvaardigheden in de afgelopen periode een centrale plaats hebben gekregen in het curriculum. Een aspect dat – net als bij veel andere CMD-opleidingen – verdere versterking vraagt, zijn technische vaardigheden. De opleiding is zich hiervan bewust en werkt aan verbetering. De samenwerking met het regionale beroepenveld binnen de vier inhoudelijke pijlers draagt bij aan het beroepsgerichte karakter van de opleiding. Volgens het panel kan de synergie tussen de betrokken bedrijven/organisaties, studenten en docenten wel verder worden vergroot, met een initiatief nemende en pionierende (en dus niet zuiver dienstbare rol) voor de academie. De docenten zijn toegewijd en voldoende gekwalificeerd. Uit gesprekken bleek duidelijk dat zij als team opereren en dat er sprake is van een horizontale overlegstructuur. De opleiding beschikt, tot slot, over goede opleidings specifieke faciliteiten.

Een overkoepelend ontwikkelpunt is dat de onderwijsleeromgeving nog niet de geest van vernieuwing ademt die het panel op basis van de vooruitstrevende visie en missie had verwacht. Het panel moedigt de opleiding aan om de uitgangspunten uit het manifest van 2017 in de komende periode structureler naar de dagelijkse onderwijspraktijk te vertalen. Onderdeel daarvan zijn een meer consequente invoering van het didactische concept van *whole-task learning* en het omarmen van meer interactieve, innovatieve onderwijsvormen. Verder zou de opleiding kunnen overwegen om studieloopbaanbegeleiding te integreren in het projectonderwijs, zodat het geleerde direct in de praktijk kan worden gebracht. Uit de gesprekken bleek dat alle betrokken partijen klaar zijn voor de hierboven geschetste verandering en het panel heeft dan ook veel vertrouwen in het ontwikkelpotentieel van de opleiding.

Onderbouwing

Onderwijsvernieuwing

In de afgelopen periode heeft de opleiding op een aantal vlakken gewerkt aan de vernieuwing van het onderwijs, waarbij de aanbevelingen van het panel van 2012 een leidraad vormden. Een belangrijk resultaat is dat onderzoek en ontwerpmethodieken een prominentere plaats hebben gekregen in het curriculum. Zoals de opleiding – terecht – aangeeft is dit een belangrijke voorwaarde voor het kunnen realiseren van de ambitieuze visie en missie. Een kritische, onderzoekende houding en goed ontwikkeld conceptueel denkvermogen zijn onmisbare ingrediënten voor het kunnen oplossen van complexe, maatschappij- en toekomstgeoriënteerde vraagstukken.

In algemene zin bleek tijdens de visitatie dat zich binnen de opleiding een positieve ontwikkeling aan het voltrekken is. Het aanscherpen van de profilering heeft duidelijk geleid tot nieuw elan: docenten zijn met elkaar in overleg over benodigde vernieuwingen en proberen zowel gezamenlijk als elk op individuele basis nieuwe dingen uit. Studenten worden daarbij voldoende betrokken en ook de opleidingscommissie en curriculumcommissie spelen een constructieve rol. Wel signaleert het panel dat de opleiding moeite heeft om discussies te beslechten, keuzes te maken en een echt nieuwe weg in te slaan. Daarbij speelt een rol dat het Manifest, met daarin de vooruitstrevende nieuwe visie en missie van de opleiding, op een hoog abstractieniveau geschreven is. De vertaalslag naar de dagelijkse onderwijspraktijk ontbreekt in dit document. In het stadium waarin de opleiding nu verkeert, is het volgens het panel met name belangrijk om praktische implicaties te doordenken, succescriteria voor de gewenste vernieuwing te formuleren en knopen door te hakken. Anders gezegd: de opleiding heeft goede ideeën, maar moet nu het zelfvertrouwen en het doorzettingsvermogen vinden om deze in de praktijk te implementeren. Om de opleiding het benodigde duwtje in de rug te geven, doet het panel in de volgende paragrafen een aantal aanbevelingen.

Vormgeving programma

Het programma van de opleiding omvat vier jaar (240 EC) en is helder gestructureerd. Door de verschillende studiejaren heen is er een opbouw in complexiteit en wordt steeds meer zelfstandigheid van de student gevraagd. Elk jaar is opgedeeld in twee semesters, die op hun beurt bestaan uit twee blokken van tien weken van elk 15 EC. Het cursorische deel van de opleiding beslaat jaar 1 en jaar 2. In deze jaren leren studenten basisvaardigheden en vergaren zij een kennisbasis, waarna ze in de latere jaren meer worden 'losgelaten'. In de eerste helft van jaar 3 lopen studenten een stage (30 EC), waarin zij fulltime bij een extern bedrijf of instelling meewerken en een eigen opdracht uitvoeren. Daarna volgt de profileringsruimte (60 EC), die bestaat uit een combinatie van keuzemodules en minoren. De student kan daarbij kiezen uit negen door CMD ontwikkelde keuzemodules (inclusief minoren) en vier door de zusteropleiding VISCOM aangeboden modules. Het afsluitende curriculumonderdeel is de afstudeerperiode (30 EC), die geprogrammeerd is in de tweede helft van jaar 4. Hierin werkt de student aan een individueel project dat geldt als eindtoets van de opleiding.

De opleiding kiest, tot tevredenheid van het panel, sinds kort voor een onderwijsconcept waarin studenten leren aan de hand van 'hele leertaken' (*whole-task learning*). Deze leertaken – opdrachten, cases, problemen, taken of projecten – zijn direct ontleend aan of gebaseerd op de beroepspraktijk en spreken zowel vaardigheden en kennis als attitudes van de student aan. In jaar 1 en 2 staat in elke onderwijsperiode één overkoepelende opdracht centraal, die is opgebouwd rond een centrale probleemstelling. Het project wordt ondersteund door verschillende onderliggende onderwijseenheden, die elk bijdragen aan het realiseren van de opdracht. Heel concreet betekent dit bijvoorbeeld dat studenten in blok 1 van jaar 1 werken aan het vormgeven van een online webmagazine en in dat kader vijf ondersteunende vakken van elk 3 EC volgen: *Multimedia Technology 1*, *Photography*, *Writing skills*, *Design research 1* en *Visual Design 1*. Deze vakken lichten zowel de creatieve, technische en onderzoekskant van het ontwerpproces toe en reiken studenten zo – in afgebakende segmenten – het instrumentarium aan om het project tot een goed einde te brengen. De daaropvolgende blokken uit jaar 1 en 2 kennen een vergelijkbare opbouw, waarbij vakken als *Design Research 2 t/m 4* en *Multimedia Technology 2 t/m 4* voortbouwen op de in het eerste blok geleerde kennis en vaardigheden. Via het geheel van

ontwerp opdrachten en onderliggende vakken komen uiteindelijk alle voor het domein relevante disciplines, technologieën en onderzoeksmethoden aan bod.

In de concrete invulling van het *whole-task learning* stelt de opleiding zich behoudender op dan het panel op basis van de visionaire missie verwacht had. Uit gesprekken met management en docenten bleek dat men het tot nog toe niet aangedurfd heeft om de structuur van individuele vakken los te laten en de competentieontwikkeling (en toetsing) vraaggericht en meer organisch te laten plaatsvinden binnen de context van de hele leertaak. Daarmee bestaat er nu een hybride situatie, waarin de *whole task* feitelijk fungeert als geïntegreerde leerlijn. Het panel wil de opleiding graag aanmoedigen om deze vrij traditionele opzet te heroverwegen en te kiezen voor een zuiverder versie van *whole-task learning* die beter aansluit bij de eigen visie op het werkveld van de toekomst. Bij een profilering die grote nadruk legt op de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de CMD'er, past een onderwijsconcept dat gebaseerd is op vertrouwen in het vermogen van de student om zich de competenties in een vrijer format eigen te maken. Om te voorkomen dat het loslaten van de structuur van afgebakende vakken ten koste gaat van de breedte die studenten bereiken, zoals de opleiding vreest, zou deze ervoor kunnen kiezen om specifieke (benodigde) vaardigheden aan te leren in kortlopende projecten of *bootcamps*.

De dominante werkvorm in de (gedurende de afgelopen periode herziene) propedeuse is projectonderwijs. Daaronder worden alle onderwijsactiviteiten in een periode verstaan die samenhang hebben met het overkoepelende project uit diezelfde periode. Het betreft een divers aanbod bestaande uit lezingen, workshops, zelfstudiematerialen en coaching. Gemiddeld zijn er in dit studiejaar 12-18 contacturen per week. Meer dan in jaar 1 worden in de latere leerjaren naast projectonderwijs ook hoorcolleges en werkcolleges geprogrammeerd. De hoorcolleges staan in het teken van frontale kennisoverdracht, terwijl studenten in de werkcolleges onder begeleiding van een docent werken aan oefenopdrachten. Voor alle onderwijsvormen geldt een aanwezigheidsplicht en van studenten wordt bovendien verwacht dat ze voorbereid en ingelezen deelnemen. Een door het management gesignaleerd aandachtspunt is dat CMD in vergelijking met andere opleidingen binnen de kunsten een sterkere traditie heeft van klassikaal, vrij schools vormgegeven onderwijs, waar men in de komende jaren liefst vanaf wil stappen. Ook wat het panel betreft zou het mooi zijn om het onderwijs op meer interactieve wijze in te richten en meer gebruik te maken van innovatieve onderwijsmethoden (*blended learning*, *flipping the classroom*). Het wil de opleiding graag aansporen om te kiezen voor onderwijsvormen die aansluiten bij de eigen visie en missie.

Inhoud programma

Het panel vindt de inhoud van het programma adequaat. Het curriculum als geheel vormt een logische vertaling van de competenties uit het landelijk beroeps- en competentieprofiel. Wel zou het panel graag een gedetailleerdere invulling zien van de competentiematrix. De huidige matrix is erg globaal en geeft geen informatie over vakspecifieke leerdoelen of toetsvormen. Bestudeerd materiaal van vakken laat zien dat deze op het juiste niveau zijn. De behandelde stof is in lijn met de opgestelde leerdoelen en de gebruikte literatuur is relevant en voldoende actueel.

Op basis van de bestudeerde documentatie en gesprekken met betrokkenen concludeert het panel dat de nadruk op toekomst- en maatschappijgericht ontwerpen terugkomt in het onderwijsprogramma en in de projecten die studenten uitvoeren. Een mooi voorbeeld dat tijdens de visitatie uitgebreid werd toegelicht, is dat studenten binnen een van de minoren onderzoeken

of en hoe *Virtual Reality* (VR) een positieve invloed kan hebben op dementerende ouderen. Ook de onderwerpen van de tweedejaars projecten, waaraan studenten in blok 2.4 werken, onderstrepen duidelijk dat studenten maatschappijgericht leren ontwerpen. Het panel is onder de indruk van de mate waarin de opleiding studenten faciliteert om hun eigen interesses na te streven, ook als het onderzoeksobject zich buiten Nederland, of Europa, bevindt. Een mooi voorbeeld daarvan is een door studenten zelf ontworpen project rond visserskinderen in India, waarvoor zij van de opleiding alle ruimte kregen.

Net als andere CMD opleidingen vindt CMD Maastricht het lastig om te borgen dat studenten voldoende technische vaardigheden verwerven. Tijdens de visitatie vertelde het management dat veel studenten het liefst om de technische kant van het ontwerpvak heen werken. Ook van het beroepenveld krijgt de opleiding terug dat sommige studenten op technisch vlak tekortkomen. Dit is een onderwerp dat op dit moment sterk de aandacht heeft van de opleiding. Wat het panel betreft, wordt dit probleem doeltreffend opgelost door het competentiegericht onderwijs verder te implementeren; dan kan een student een eigen route volgen die meer of minder technologisch van aard is. De differentiatie in te behalen niveau (per competentie) komt ook de diepgang van het technologie-onderwijs ten goede.

In de Nationale Studenten Enquête 2018 (NSE) zijn studenten (gematigd) positief over de inhoud van de opleiding, die zij met een 3.5/5 beoordelen. Tijdens de visitatie benadrukten studenten dat er in de afgelopen jaren al veel verbeterd is binnen de opleiding. Studenten spraken met name hun waardering uit voor de breedte van de opleiding, die alle relevante aspecten van het ontwerpvak beslaat, van coderen tot *visual design*. Het werken in projecten ervaren studenten als prettig, maar wel vinden zij dat de communicatie en afstemming tussen docenten die de onderliggende vakken van het blok verzorgen verder kan verbeteren. Door het *whole-task* principe zijn docenten meer gaan samenwerken, maar desondanks ontstaat er soms toch nog ruis op de lijn. Het panel zou graag zien dat onderlinge afstemming, maar ook improvisatie, een integraal onderdeel worden van de werkwijze van docenten.

Studenten vinden dat de inhoud van de opleiding in zijn algemeenheid goed aansluit bij de kennis en vaardigheden die het beroepenveld vraagt. Waar alumni aangeven dat zij tijdens de opleiding graag meer hadden willen samenwerken met opdrachtgevers, vinden huidige studenten – die worden opgeleid met hele leertaken – dat zij op dit vlak niet te kort komen. Wel zouden studenten en alumni graag zien dat meer aandacht uitgaat naar bedrijfskundige aspecten en ondernemerschap. Veel studenten zijn al tijdens de studie als freelance ontwerper actief en vinden dat de opleiding daarop zou kunnen inspelen door hen praktische tips aan te reiken op het gebied van het starten en runnen van een eigen onderneming. Volgens het panel zou een workshop van een dag hiervoor in principe kunnen volstaan.

Beroepsgerichtheid

Naar oordeel van het panel is het programma voldoende beroepsgericht. Door de introductie van het werken met hele leertaken worden studenten vanaf een vroeg stadium in aanraking gebracht met de realiteit van het ontwerpvak. Gedurende de opleiding gaan zij steeds opnieuw, in groepen en individueel, aan de slag met echte opdrachten die voortkomen uit het werkveld zelf. Samenwerking met het beroepenveld vindt, zoals aangegeven, met name plaats binnen platforms die zijn gekoppeld aan de vier inhoudelijke pijlers (*Quality of Life, Education, Smart Citizenship* en *Data Visualisation*). Deze pijlers geven richting aan de projecten en zijn bovendien

leidend binnen de keuzemodules/minoren, die specifiek gerelateerd zijn aan een van de vier gedefinieerde thema's. De externe partijen waarmee de opleiding binnen de pijlers samenwerkt – bijvoorbeeld Cube Design Museum en Centre Céramique (pijler *Education*) en het Business Intelligence & Smart Services Instituut (pijler *Data Visualisation*) – treden in het keuzeonderwijs op als opdrachtgevers. Het onderwijs vindt in deze fase regelmatig op locatie plaats.

De synergie die in de huidige platforms ontstaat tussen maatschappelijke partners, studenten en docenten vindt het panel nog wat beperkt. De betrokken bedrijven en organisaties manifesteren zich vooral als stageverleners en niet zozeer als gelijkwaardige partners in het opleiden van studenten volgens de nieuwe visie van CMD Maastricht. Ook liggen er, zoals de opleiding zelf ook signaleert, kansen op het vlak van de verduurzaming van opgebouwde kennis. Het panel ziet goede mogelijkheden om de platforms verder uit te bouwen tot *learning communities*, waarbinnen studenten, docenten en werkveld een nog betekenisvoller samenwerking aangaan op het gebied van kennisontwikkeling. Mooi zou zijn om binnen de platforms een gezamenlijke onderzoeksagenda te ontwikkelen, liefst gefaciliteerd door relevante lectoraten van Zuyd Hogeschool. Ook zou binnen de pijlers sterker kunnen worden ingezet op samenwerking met andere relevante opleidingen binnen Zuyd Hogeschool.

Onderzoekend vermogen

Voor onderzoeksvaardigheden bestaat in het huidige programma voldoende aandacht. De opleiding is voortvarend aan de slag gegaan met de aanbeveling van het panel van 2012 dat de opleiding onderzoek in het algemeen – en in het bijzonder de actuele debatten en methodes op het gebied van ontwerp, zoals *design thinking* en *design research* – steviger kon aanzetten in het curriculum. Ook de betrokkenheid van docenten bij onderzoek is toegenomen. Een deel van hen participeert inmiddels in de onderzoeksprojecten die binnen de lectoraten van Zuyd Hogeschool worden uitgevoerd of in het Zuyd-brede expertisecentrum voor Innovatieve Zorg en Technologie (EIZT). De meeste docenten hebben zich bovendien inhoudelijk gecommitteerd aan een van de vier pijlers.

Om studenten een onderzoekende houding en bijbehorende vaardigheden te laten ontwikkelen, wordt inmiddels MAMDT-breed ingezet op *research-based education*. Onderzoek wordt gepositioneerd als integraal onderdeel van het ontwerpproces en onderzoeksvaardigheden worden dus aangeleerd binnen de context van de projecten. Daarbij onderscheidt de opleiding twee manieren van ontwerpen: *design practice* ('de student onderzoekt een specifiek probleem in een afgebakende context') en *design exploration* ('de student onderzoekt het probleem binnen de context van de maatschappij als geheel'). *Design research* is steviger in de opleiding verankerd door het programmeren van een serie vakken (*Design research 1 t/m 4*) waarin studenten met de bijbehorende principes bekend worden gemaakt en die direct in het project waaraan zij op dat moment werken, toepassen. Het opbouwen van onderzoeksvaardigheden is ook doorgetrokken naar de profileringsruimte: alle keuzemodules/minoren omvatten nu een onderzoekscomponent. Studenten sluiten de opleiding af met een individuele onderzoeksopdracht. Waar deze voorheen met name werd uitgevoerd bij een multimedia- of communicatiebureau, stimuleert de opleiding nu dat studenten – in lijn met de missie en visie – bij een maatschappelijke organisatie (bijvoorbeeld een ziekenhuis, woningcorporatie of GGD) afstuderen. Deze ontwikkeling juicht het panel toe. Het signaleert wel dat verreweg de meeste afstudeerders vooralsnog een concreet, voor de opdrachtgever relevant, vraagstuk onderzoeken. Vrijere *design exploration*-trajecten rond een 'what if'-vraag (zoals 'wat is de cloud?') gelden binnen de opleiding als een meer riskante optie,

die niet voor alle studenten is weggelegd. Het panel zou graag zien dat studenten in de komende periode meer worden aangemoedigd om juist deze route, die een andere vorm van onderzoek vraagt, meer explorerend en experimenteel is, te bewandelen.

Volgens het management en de docenten heeft de nieuwe, integrale benadering van onderzoek geleid tot meer kritische en meer reflectieve studenten, met een sterker conceptueel vermogen. Wel is men nog zoekend naar het juiste tempo en niveau voor het opbouwen van onderzoeksvaardigheden. De angst bestaat dat de lat voor sommige studenten te hoog ligt, met name in het eerste jaar. Wat het panel betreft is verdere implementatie van *whole task learning*, en daarmee van differentiatie, ook hier de oplossing. Op het moment dat er echt competentiegericht gewerkt wordt, betekent dat ook dat een student een eigen tempo volgt en een eigen wijze van leren kan vormgeven. Begeleiding en maatwerk spelen hierbij een belangrijke rol. In de NSE waarden studenten de voorbereiding voor het doen van praktijkgericht onderzoek op dit moment met een score van 3.6/5.

Studeerbaarheid en studiebegeleiding

Volgens de studenten met wie het panel sprak is de opleiding studeerbaar. Desalniettemin is er een vrij hoge uitval van studenten en lopen veel studenten studievertraging op. Het panel denkt dat deze problematiek ten dele op te lossen is door doelmatiger ingevulde studieloopbaanbegeleiding (SLB).

Als onderdeel van de SLB leerlijn monitort de opleiding de studievoortgang en krijgen studenten ondersteuning bij het verwerven van *soft skills* en het vormen van een beroepsbeeld. Bovendien worden de missie/visie van de opleiding binnen de context van SLB aan de studenten uitgelegd en geconcretiseerd. Studenten bevestigden tijdens de visitatie dat zij goed worden begeleid in het doorgronden van het opleidingsmanifest en de gedefinieerde pijlers, al blijven zij het naar eigen zeggen lastig vinden om zich in praktische zin te verhouden tot de voor hen vrij abstracte doelstellingen van de opleiding.

Vooralsnog biedt de opleiding SLB aan als separaat programma, parallel aan de projecten. In het eerste en tweede jaar zijn voor de leerlijn SLB steeds 3 EC geprogrammeerd. In de latere jaren staan er wel uren, maar geen studiepunten voor SLB. De opleiding signaleert in het zelfevaluatie rapport dat het beter zou zijn SLB geïntegreerd in de projecten aan te bieden, waardoor studenten zelf meer aan zet zijn in het ontwikkelen van een professionele houding. Ook wat het panel betreft geniet het de voorkeur om *soft skills just in time* in de projecten aan te leren, waar deze direct kunnen worden toegepast.

Docenten

Een enthousiast en gemotiveerd team van docenten is verantwoordelijk voor het onderwijs. Een positief punt is dat dit team duidelijk blijkt geeft van lerend vermogen: docenten zijn met elkaar in gesprek over vernieuwingen, zoeken steun bij elkaar en geven elkaar feedback. In deze horizontale overlegstructuur zit wat het panel betreft een belangrijk deel van de kracht van de opleiding.

De vijftientig kerndocenten van de opleiding zijn zowel didactisch als inhoudelijk voldoende gekwalificeerd. Docenten met een vaste aanstelling zijn in het bezit van een Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid (BDB), docenten die een prominente rol spelen in de toetsing en

beoordeling worden gevraagd om ook een Basis- of seniorkwalificatie Examinering (BKE/SKE) te behalen. Tien docenten beschikken over een mastertitel en een van hen is bezig met een promotietraject. Veertien anderen zijn opgeleid op bachelorniveau. Veel docenten combineren meerdere rollen, binnen onderzoek, onderwijs en werkveld. De opleiding vindt het belangrijk dat docenten zich voortdurend blijven ontwikkelen en stimuleert congresbezoek en het volgen van cursussen. Omdat vakken in de profileringsruimte soms – in het geval dat buitenlandse exchange-studenten aanschuiven – in het Engels gegeven worden, zet de opleiding ook in op het vergroten van de Engelse taalvaardigheid. In 2017/2018 heeft een grote groep docenten een Cambridge certificaat behaald. Een door de opleiding gesignaleerd aandachtspunt is dat het moeilijk is om docenten te vinden met expertise op het vlak van datavisualisatie. Tot tevredenheid van het panel is de opleiding gestart met het zelf opleiden van docenten op dit gebied. Een ander ontwikkelpunt waarvan de opleiding zich bewust is, is dat het docententeam qua gender-balans (nog) geen afspiegeling is van de studentenpopulatie, waarvan vrouwen inmiddels meer dan de helft uitmaken.

Studenten met wie het panel tijdens de visitatie sprak, zijn tevreden over hun docenten, die zij als kundig en betrokken ervaren. In de NSE van 2018 beoordelen studenten hun docenten met een score van 3.6/5, iets hoger dan het landelijk gemiddelde voor CMD.

Opleidingsspecifieke voorzieningen

De opleiding heeft goede eigen voorzieningen, waaronder diverse labs waar geëxperimenteerd kan worden en waar prototypes gemaakt kunnen worden. Tijdens de visitatie heeft het panel een bezoek gebracht aan de goed toegeruste 'Virtual Reality space' en 'Makerspace' met zijn laser cutters, sensoren en 3D printers. Daarnaast kunnen studenten terecht in diverse andere werkplaatsen voor materiaalbewerking binnen Zuyd Hogeschool. Docenten en studenten lieten het panel wel weten dat behoefte bestaat aan meer (flexibele) werkruimtes, waar studenten en docenten liefst gemengd kunnen werken. Het panel vraagt de opleiding om te onderzoeken of meer van dit soort werkplekken gerealiseerd kunnen worden.

MAMDT heeft een gezamenlijke opleidingscommissie voor VISCOM en CMD ingericht. In de onderwijsvernieuwing speelt deze commissie een constructieve rol. Wel raadt het panel aan om nog eens te kijken naar de personele bezetting. In de opleidingscommissie heeft op dit moment een lid van het managementteam zitting. Dat lijkt het panel met het oog op de gewenste onafhankelijke positie van dit gremium geen wenselijke situatie. Ook zou MAMDT kunnen overwegen om de opleidingscommissie te splitsen in aparte commissies voor haar beide opleidingen.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

De opleiding beschikt over een gedegen systeem van toetsing, dat gebaseerd is op instellings- en academiebreed toetsbeleid. Voor de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van de toetsing is in de gevolgde procedures voldoende oog. Gebruikte toetsvormen sluiten aan bij de te toetsen competenties en vakspecifieke leerdoelen en bestudeerde voorbeeldtoetsen zijn van voldoende niveau. De rollen in het borgen van de toetskwaliteit zijn helder gedefinieerd. In het doorlopen van de PDCA-cyclus is een sleutelrol weggelegd voor de Blok Planning Groep (BPG), die de toetskwaliteit op blokniveau namens de examencommissie bewaakt. De huidige invulling van de toetsing is weliswaar adequaat, maar sluit nog niet aan bij het principe van *whole-task learning* en bij de eigen profilering. Terwijl de missie en visie gaan over het loslaten van studenten, lijkt de huidige toetspraktijk juist ingegeven door de behoefte om zoveel mogelijk grip te houden. Het panel wil de opleiding graag uitnodigen om na te denken over een meer vraaggestuurd en holistisch systeem van toetsing en beoordeling, dat meer aandacht heeft voor de behoefte van de individuele student.

Onderbouwing

Uitgangspunten van toetsing

De toetsing in de opleiding volgt de kaders die recent zijn neergelegd in het Toetskompas van Zuyd Hogeschool (2015) en het Toetsbeleid en Toetsplan van MAMDT (2018). Uitgangspunt van toetsing is, onder meer, dat de gebruikte toetsvormen in een bepaalde onderwijsperiode dienen aan te sluiten bij de voor die periode relevante competenties, de op vakniveau geformuleerde leerdoelen en de gehanteerde onderwijsvormen (*constructive alignment*).

Het onderwijskundige principe van *whole-task learning* werkt in de toetsing nog niet volledig door. Op dit moment vindt de toetsing in jaar 1 en 2 met name plaats op het niveau van de onderliggende individuele vakken, die elk afzonderlijk worden getoetst, beoordeeld en 'afgerekend' met het bijbehorende aantal studiepunten. Het panel spoort de opleiding aan om in de komende periode toe te werken naar een zuiverder vorm van *whole-task* toetsing, waarbij competenties holistisch – in de context van een overkoepelend project – worden beoordeeld en afgerekend. Een dergelijk systeem sluit volgens het panel beter aan bij de vooruitstrevende visie en missie van de opleiding.

In de afgelopen jaren is de opleiding studenten vanaf studiejaar 2 actiever gaan betrekken bij hun eigen beoordeling, door zelfreflectie en zelfsturing centraal te stellen. Een tijdens de visitatie genoemd voorbeeld is dat de student in de minor Immersive Design inmiddels zelf kan aangeven waarop hij/zij beoordeeld wil worden. Het panel vindt dit een goede ontwikkeling, die nog sterker aangezet mag worden. Er is ruimte om in de beoordeling meer recht te doen aan de eigenheid – de persoonlijke ontwikkeling en profilering – van de individuele student. In de huidige beoordeling ligt het accent nog vaak op groepsniveau en gaat er meer aandacht uit naar summatieve- dan

naar formatieve toetsing. Het panel juicht toe dat de opleiding wil toegroeien naar een systeem van formatieve evaluatie. Bij een consequente doorvoering van *whole task learning* past dat studenten grotendeels formatief en alleen op *pass or fail*-momenten, zoals het propedeutisch examen of het eindexamen, summatief getoetst worden.

Systeem van toetsing

Het systeem van toetsing is adequaat vormgegeven, met oog voor validiteit, betrouwbaarheid en transparantie. Om ervoor te zorgen dat toetsen meten wat zij beogen te meten en betrouwbare informatie opleveren over het presteren van de student, heeft de opleiding deugdelijke procedures ontwikkeld voor de toetsconstructie, –beoordeling en –analyse. De procedures rond toetsing en beoordeling worden beschreven in de modulewijzers en op de online leeromgeving, zodat studenten weten wat zij van een toets kunnen verwachten. Voorafgaande aan kennistoetsen worden klassikale oefentoetsen afgenomen en besproken. Uit vakevaluaties blijkt dat studenten de informatie over toetsen en beoordelen gemiddeld genomen duidelijk vinden. Studenten geven wel aan dat zij het prettig vinden om zich voor te bereiden met behulp van goed beoordeelde voorbeeldproducten (*best practices*). In verschillende curriculumcomponenten worden deze inmiddels met studenten gedeeld via de online leeromgeving.

De opleiding kent een passende variëteit aan toetsvormen, die aansluiten bij de in de loop van de opleiding toenemende complexiteit en van studenten gevraagde zelfstandigheid. In jaar 1 en 2 zijn met name opdracht-/of praktijktoetsen gangbaar. Deze betreffen een specifieke *skill* of deelcomponent van een beroepstaak en zijn bedoeld om een basis te leggen voor de complexere vaardigheden die de student ontwikkelt in de latere leerjaren. Ook worden in deze leerjaren schriftelijke of mondelinge kennistoetsen geprogrammeerd. In het kader van de stage in jaar 3 schrijven studenten een reflectieverslag over hun eigen ontwikkeling. De minoren/keuzemodules uit de profileringsruimte in jaar 3 en 4 worden getoetst met een individuele onderzoeksopdracht in combinatie met een gezamenlijke of individuele projectopdracht, waarin gesimuleerde of authentieke vraagstukken uit de praktijk uitgewerkt en opgelost worden. Studenten beoordelen bovendien elkaars werk met behulp van *peer assessment*. De in het keuzeonderwijs gehanteerde vorm van toetsing bereidt de studenten voor op het afstudeerproject in jaar 4, dat eveneens bestaat uit een research component en een project. Toetsen die het panel tijdens de visitatie bestudeerde, waaronder projectopdrachten en een kennistoets, sluiten aan bij de stof en zijn van een adequaat niveau.

Beoordeling van eindwerken

Het eindwerk van de opleiding omvat een (digitaal) eindproduct en een scriptie/procesverslag waarin de student de gemaakte ontwerpkeuzes verantwoordt. Het panel vindt de procedures voor de beoordeling van eindwerken transparant en solide. Afstudeerwerkstukken worden beoordeeld door twee docenten die zijn benoemd op grond van hun inhoudelijke expertise. Onafhankelijk van elkaar vullen zij een gestandaardiseerd beoordelingsformulier in dat zij ter bespreking meenemen naar de eindzitting. Na overleg tussen de beide beoordelaars wordt de definitieve beoordeling vastgesteld. Alle eindprojecten worden tevens beoordeeld door een zogenaamd professioneel kader, dat bestaat uit inhoudsdeskundigen uit de beroepspraktijk. De student zelf draagt een selectie van relevante praktijkbeoordelaars voor en legt die ter goedkeuring voor aan de afstudeerbegeleider. De beoordeling van het professioneel kader en de opdrachtgevers nemen de docent-beoordelaars mee in de eindbeoordeling. Studenten, alumni en docenten met wie het panel sprak, vinden dat de procedures rond het afstuderen naar behoren functioneren. De

afstemming tussen de verschillende beoordelaars ervaren zij als goed. Wel hadden alumni graag gezien dat in de beoordeling van het eindwerk meer gekeken was naar professionaliteit en empathisch vermogen, als zijnde belangrijke eigenschappen voor de ontwerpers van de toekomst. Het panel merkt op dat dit punt ondervangen wordt door de nieuwe methodiek van toetsen.

Externe validatie van de eindwerken vindt plaats doordat een significant deel van de tweede beoordelaars bestaat uit docenten van andere CMD-opleidingen. De opleiding participeert daarnaast in het “Vreemde ogen dwingen”-project. Afstudeercoördinatoren en docenten van de opleiding bezoeken daarbij collega CMD-opleidingen en nemen als toehoorder deel aan enkele afstudeersessies. Daarnaast neemt de opleiding deel aan het landelijke afstudeercoördinatorenoverleg.

Na bestudering van een steekproef van eindwerken en de bijbehorende beoordelingsformulieren, concludeert het panel dat het zich in grote lijnen kan vinden in de toegekende eindoordelen. De oordelen kloppen in de regel met de feedback op de beoordelingsformulieren. Wel merkte het panel op dat de student die kiest voor een complexe, inhoudelijk diepgaande opdracht, daarvoor in het eindcijfer niet altijd beloond wordt. In algemene zin vindt het panel dat het gebruikte beoordelingsformulier in de hand werkt dat beoordelaars zich richten op een detailniveau en de grote lijn uit het oog verliezen. Het beoordelingsformulier functioneert te veel als checklist en biedt beoordelaars weinig ruimte om het ‘eigene’ van een afstudeerproject zichtbaar te maken. Ook lijken de gebruikte beoordelingscriteria het maatschappij- en toekomstgerichte profiel van de opleiding nog niet te ondersteunen. Het panel was blij te vernemen dat ook beoordelaars het format van het beoordelingsformulier als (te) beperkend ervaren. De bedoeling is daarom om het beoordelingsformulier op korte termijn aan te passen. Als tussenstap is inmiddels een rubric opgesteld. Hoewel het panel onderkent dat dit een nuttige vingeroefening is geweest, die binnen de opleiding tot zinvolle reflectie en discussie heeft geleid, twijfelt het aan de bruikbaarheid van de rubric. Deze is zo uitgebreid en rigide dat beoordelaars niet worden uitgenodigd tot een holistische vorm van beoordeling. Beter zou zijn om te kiezen voor een minder vastomlijnd beoordelingsinstrument, inclusief meer flexibele beoordelingscriteria.

Kwaliteitsborging

Om de kwaliteit van de toetsing en beoordeling te bewaken, heeft de opleiding heldere, en strikt gescheiden, rollen gedefinieerd voor alle betrokken partijen. Vakdocenten zijn, om te beginnen, gezamenlijk dan wel individueel verantwoordelijk voor de planning en uitvoering van de toetsing van het door hen verzorgde onderwijs. Zij gebruiken de uitkomsten van door de opleidingscommissie geanalyseerde studentenevaluaties om verbeteringen te realiseren. De Blok Planning Groep (BPG), bestaande uit de uitvoerende docenten van het blokonderwijs aangevuld met een SKE-gecertificeerde docent, analyseert de toetsresultaten en bewaakt dat alle geformuleerde leerdoelen van het blok getoetst worden. Wanneer bijstelling van onderwijs of toetsing nodig is, stelt de BPG een verbetervoorstel op. De BPG rapporteert aan de curriculumcommissie, die bewaakt dat het geheel van toetsing alle eindcompetenties afdekt. Op basis van rapportages van de BPG stelt deze commissie waar nodig de OER en onderwijsinrichting bij. Een medewerker kwaliteitszorg bewaakt de uitvoering van de beschreven PDCA-cyclus. De examencommissie is eindverantwoordelijk voor de kwaliteit van de toetsing en het gerealiseerde niveau. Zij volgt daartoe PDCA rapportages op en onderzoekt

klachten met betrekking tot de toetsing. Tijdens de visitatie maakte de examencommissie op het panel een sterke indruk.

Hoewel de PDCA-cyclus in grote lijnen naar behoren functioneert, signaleert de opleiding dat onderdelen daarvan voor verdere verbetering vatbaar zijn. Een belangrijke conclusie is dat de kwaliteit van de toetsanalyses door de BPG in de praktijk uiteenloopt. Om deze te verbeteren zet de opleiding in op deskundigheidsbevordering van examinatoren. Door het inrichten van BKE en SKE trajecten voor docenten wil men bewerkstelligen dat uiteindelijk acht gekwalificeerde examinatoren (4 op SKE- en 4 op BKE-niveau) gezamenlijk verantwoordelijk worden voor de bewaking van de kwaliteit van toetsen. Daarbovenop streeft de opleiding ernaar om meer specialistische *know how* rond toetsing te ontwikkelen binnen het docententeam. Het panel kan zich vinden in deze koers.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Uit de bestudeerde eindwerken en uit gegevens over het functioneren van afgestudeerden blijkt dat studenten de beoogde leerresultaten realiseren. Het niveau van de bestudeerde eindwerken vindt het panel adequaat. De voltooide projecten vormen op dit moment nog geen (volledige) weerslag van het nieuwe opleidingsprofiel, maar toch gaat het om solide producten waarmee studenten laten zien dat zij zich de competenties uit het landelijk beroeps- en competentieprofiel CMD hebben eigen gemaakt. Het panel ontving veelbelovende signalen dat de volgende lichtingen afstudeerders zullen afstuderen op meer maatschappij- en toekomstgerichte producten. Afgestudeerden voelen zich voldoende voorbereid op hun professionele loopbaan en komen doorgaans binnen een redelijke termijn terecht op relevante posities. Het regionale werkveld is tevreden over hun functioneren.

Onderbouwing

Eindwerken

Het afstudeerproject bestaat uit een research component (scriptie) en een (digitaal) eindproduct. Tezamen dekken deze beide componenten volgens de competentiematrix alle in Standaard 1 genoemde competenties op eindniveau af. Voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft het panel een steekproef van vijftien afstudeerscripties uit de studie jaren 2016-2017 en 2017-2018 bestudeerd. Het panel vond alle eindwerken (ruimschoots) voldoende. De gerealiseerde producten passen bij het domein CMD en zijn bruikbaar voor opdrachtgevers. Het begeleidende onderzoek is in de regel op degelijke, ambachtelijke wijze uitgevoerd. Opdrachtgevers geven de opleiding veelal terug dat zij tevreden zijn over het door studenten verrichte werk. Concluderend stelt het panel vast dat de eindwerken aantonen dat studenten het voor een hbo-bacheloropleiding vereiste niveau realiseren en klaar zijn om als beginnend beroepsbeoefenaar aan de slag te gaan.

Jammer is dat de eindwerken van de laatste twee cohorten afstudeerders zich nog niet goed lenen voor een beoordeling van het nieuwe profiel van de opleiding zoals dat naar voren komt uit het manifest uit 2017. De nadruk op maatschappij- en toekomstgericht *user-centred design* komt in deze lichtingen eindwerken maar beperkt terug. Niet alle eindwerken in de steekproef zijn terug te herleiden tot een van de pijlers en 'what if'-projecten trof het panel vooralsnog niet aan. In de onderzoekscomponent klinkt de nieuwe nadruk op *design thinking* en *design research* nog maar gedeeltelijk door. Docenten vertelden tijdens de visitatie dat huidige studenten het nieuwe opleidingsprofiel meer geïnternaliseerd hebben dan recente afstudeerders. Om dit aan te tonen heeft de opleiding het panel tijdens de bezochtdag een selectie van recent voltooide tweedejaarsprojecten voorgelegd. Van de resultaten die huidige tweedejaarsstudenten bereiken, is het panel onder de indruk. De bestudeerde projecten zijn meer gelaagd, meer maatschappijgericht, het onderzoek is beter geïntegreerd in (en passend bij) het ontwerp en

experimenteler ingestoken dan in de afstudeerprojecten. Over de hele linie leidt dit tot spannendere, meer verrassende producten, die een goede voorbode vormen van het soort eindwerken dat de komende jaren gerealiseerd zal worden. Maatregelen die de opleiding in de documentatie overweegt ter verdere verbetering van de aansluiting tussen opleidingsprofiel en eindwerken zijn het verplicht koppelen van het afstudeerproject aan een van de pijlers en het beter laten aansluiten van het gekozen keuzeonderwijs op het afstuderen. Dit lijken het panel goede verbeteringen, zo lang studenten wel de vrijheid houden om exploratief en experimenteel te werken.

Een punt waar afstudeerders soms tegenaan lopen, is dat opdrachtgevers van het afstudeerproject al een heel concrete oplossingsrichting in gedachten hebben voor het praktijkprobleem dat de student gaat onderzoeken. Zij sturen dan bijvoorbeeld erg op het ontwikkelen van een app of bouwen van een website, terwijl de student vanuit de opleiding juist de opdracht heeft gekregen om breed te denken. Het panel ziet een mogelijkheid om stage- en afstudeerbedrijven meer mee te nemen, en op te leiden, in het gedachtegoed van de opleiding. Belangrijk is bovendien dat studenten binnen de opleiding de benodigde onderhandelingsvaardigheden leren om opdrachtgevers te overtuigen van hun benaderingswijze en de gekozen oplossingsrichting.

Functioneren van afgestudeerden in de praktijk

Uit gesprekken met alumni en werkveldvertegenwoordigers constateert het panel dat afgestudeerden naar behoren functioneren in de praktijk. Werkveldvertegenwoordigers met wie de opleiding samenwerkt binnen de pijlers lieten weten dat studenten en alumni over het algemeen een vrij hoog niveau van kennis en vaardigheden bereiken en graag bereid zijn om eventuele lacunes gaandeweg te vullen. Sommige werkveldvertegenwoordigers zouden wel graag zien dat de opleiding meer doet aan de ontwikkeling van *soft skills* (communiceren, presenteren et cetera). Dergelijke vaardigheden leren studenten wat hen betreft nu vooral op de werkvloer zelf. Hier zou een herziening van de SLB-leerlijn volgens het panel goede diensten kunnen bewijzen. Eigen onderzoek van de opleiding (2018) bevestigt het beeld dat het regionale werkveld tevreden is over de gerealiseerde kwaliteit. Het werkveld zegt de eigen signatuur van de opleiding steeds meer te herkennen in het profiel van studenten en alumni, en is met name tevreden over hun conceptuele kwaliteiten.

Afgestudeerden vertelden het panel dat zij zich vrij goed voorbereid voelen op het betreden van de arbeidsmarkt. Uit een recente enquête onder afgestudeerden (2018) blijkt dat ongeveer 58% van de alumni binnen drie maanden een passende baan heeft gevonden. Na een jaar loopt dit percentage op tot 71% en na twee jaar tot 89%. Vooralsnog gaan veel afgestudeerden aan de slag bij communicatie- of multimedia bureaus of als freelancer. Het panel hoopt dat het maatschappijgerichte opleidingsprofiel er in de komende periode toe leidt dat afgestudeerden ook terecht komen bij bijvoorbeeld zorginstellingen of woningbouwcorporaties. Een klein percentage van de afgestudeerden kiest voor het volgen van een vervolgopleiding. In de toekomst wil MAMDT studenten hiervoor eigen mogelijkheden aanbieden met twee binnen de Faculteit van de Kunsten te ontwikkelen masteropleidingen: Data Visualization en Fine Arts and Design.

Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Goed
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoende
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoende
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoende

Algemene conclusie

Over de ontwikkelingen die de opleiding CMD Maastricht de afgelopen periode heeft doorgemaakt, is het panel erg positief. Met de nieuwe profilering bewijst de opleiding dat zij een onderscheidende, relevante en ambitieuze visie op het veranderende vakgebied heeft. Een visie, bovendien, die past bij de positionering binnen de kunsten en bij de huidige tijdsgeest. Ook op het vlak van de onderwijsleeromgeving, de toetsing en de vormgeving van het afstuderen is, mede onder invloed van de vorige visitatie, al het nodige veranderd. Hier is het werk echter nog niet voltooid. Om consequent uitdrukking te geven aan de eigen ambities zijn drastischer keuzes noodzakelijk. Draagvlak en momentum daarvoor zijn in de huidige opleiding voldoende aanwezig. Het panel vertrouwt er daarom op dat de opleiding in de komende periode doorpakt en nog verdere vooruitgang boekt.

Aanbevelingen

Het panel geeft de opleiding de volgende aanbevelingen mee:

Standaard 2

- Overweeg om een zuiverder vorm van *whole-task learning* in te voeren, waarin studenten vraaggestuurd de competenties ontwikkelen.
- Breng voldoende differentiatie aan in leerlijnen en competenties, zodat studenten zich onderscheidend en naar eigen talenten kunnen ontwikkelen.
- Kies voor activerende, innovatieve onderwijsvormen die aansluiten bij het didactische concept en de eigen missie en visie.
- Integreer de leerlijn SLB bij voorkeur in het *whole-task* onderwijs, zodat studenten meer gaan reflecteren op hun persoonlijke competentieontwikkeling en soft skills direct in de praktijk van de projecten kunnen oefenen.
- Versterk de synergie binnen de platforms door deze in te richten als *learning communities*, waarbinnen studenten, docenten en werkveldvertegenwoordigers gelijkwaardige partners zijn in onderwijs en onderzoek. Mooi zou zijn om binnen de platforms, gefaciliteerd door de relevante lectoraten, een gezamenlijke onderzoeksagenda te ontwikkelen.
- Ontwikkel structurele relaties met maatschappelijke partners in lijn met de eigen visie en werk samen aan het ontwikkelen van nieuwe kennis en nieuwe *practices* voor professionals.
- Garandeer de onafhankelijke positie van de opleidingscommissie door MT-leden uit te sluiten van deelname in dit gremium.

Standaard 3

- Kijk naar de mogelijkheden om een zuiverder vorm van *whole-task* toetsing te implementeren, waarbij competenties holistisch – in de context van een overkoepelend project – worden beoordeeld en afgerekend.
- Overweeg om te komen tot een meer holistische vorm van beoordeling van het eindwerk, met flexibele beoordelingscriteria die meer recht doen aan de specifieke, eigen vorm van het project.

Bijlagen

Maastricht Academy of Media Design and Technology

PROGRAMMA VISITATIEDAG 13 december 2018

Locatie: THE GYM MAMDT incl. expo studentenwerk

Tijdstip	Thema	Deelnemers
09.00-09.20u	Pitch – maximaal 20 minuten door opleiding, waarin zij zich positioneert ten aanzien van gemaakte keuzes, stand van zaken en openstaande wensen & voornemens. Het panel kan toelichtende vragen stellen incl korte rondleiding in MAMDT- lab/VR-lab.	<ul style="list-style-type: none">• Drs. Jos Schreurs – MT• Drs. Dave Krapels – MT• Rob Delsing – lid CurrCie / coördinatoren profileringsprogramma• MAMDT-lab – Eddy Andriën• VR-lab – Ing. Jos Gelissen
09.20-09.50u	Tafelgesprek 'Manifest'	<ul style="list-style-type: none">• Rob Delsing – lid CurrCie / coördinator profileringsprogramma• Drs. Theo Ploeg – docent onderzoek en media
09.50-10.20u	Gesprek opleidingsmanagement	<ul style="list-style-type: none">• Drs. Jos Schreurs – MT• Drs. Dave Krapels – MT• Roy Hoet Ba – MT
10.20-11.30u	Materiaalbestudering en voorbereiding	<ul style="list-style-type: none">• Panel

11.30-12.15u	Gesprek afstuderen : studenten 4 ^e jaars, alumni, examinatoren	<ul style="list-style-type: none"> • Drs. Annelies Falk M.Econ.Sc – coordinator afstuderen, examiner • Drs. Tom Luyten – examiner • Gaston Jamin Ba – examiner • Désiré de Vries Ba - alumnus • Lara Wijenbergh Ba - alumnus • Mart Fijten – student jaar 4 • Bas Heill – student jaar 4
12.15-13.00u	Lunch	<ul style="list-style-type: none"> • Panel
13.00-14.00u	Gesprek onderwijsleeromgeving	<ul style="list-style-type: none"> • Drs. Jos Gelissen – vz CurrCie • Drs. Judith Nusselder – SLB / stagecoördinator • Drs. Theo Ploeg – docent onderzoek en media • Ing. Vincent Sijben – docent creative coding • Drs. Annelies Falk M.Econ.Sc. - onderzoeksleerlijn • Vita Behage – student jaar 1 • Rowan Bish – student jaar 2 • Jules Kruijtzter – student jaar 3

14.00- 14.30u	Gesprek borging (interne commissies)	<ul style="list-style-type: none"> • Koen Geurts Ba– vz Examencommissie / toetsing • Gaston Jamin Ba, OC-docentlid • Rob Delsing – lid CurrCie • Will Muijers Ba – docent • Francois Engelen Bc – OC-docentlid • Ivo Trompenaars - OC-studentlid
14.30- 14.45u	Kort overleg panel	<ul style="list-style-type: none"> • Panel
14.45u- 15.30u	Gesprek functioneren studenten en afgestudeerden in de praktijk	<ul style="list-style-type: none"> • Maaïke Vrencken – student jaar 3 • Floor Janssen - student jaar 3 • Joey Heuts Ba - alumnus 16/17 • Sarah Witpeerd Ba – alumnus 16/17 • Vertegenwoordigers werkveld: <ul style="list-style-type: none"> - Brightlands Innovation Factory: Paulien Strijland - Adelante: Resy Eussen - Centre Céramique: Drs. Sjoerd Aarts, - The Cube: Gène Bertrand
15.30- 16.00u	Materiaalbestudering en overleg	<ul style="list-style-type: none"> • Panel

16.00u- 17.00u	<p>Ontwikkelgesprek –</p> <p>‘Maatschappelijke ambities brede opleiding CMD Maastricht’</p> <p>We moeten hierover een korte notitie schrijven.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rob Delsing – lid CurrCie / coördinator profileringsprogramma • Ing. Jos Gelissen – voorzitter CurrCie • Danny Huisman Ba – alumnus <p><i>Toehoorders:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Drs. Jos Schreurs – MT • Drs. Dave Krapels – MT • Manon Thiemann – adviseur • Chantal Bastiaens - secretaresse
17.00- 17.45u	Beoordelingsoverleg panel	<ul style="list-style-type: none"> • Panel
17.45- 18.00u	Laatste gesprek opleidingsmanagement en terugkoppeling bevindingen	<ul style="list-style-type: none"> • Drs. Jos Schreurs – MT • Drs. Dave Krapels – MT • Roy Hoet Ba – MT • Dr. Luc Verburg – CvB / interim faculteitsdirecteur • Manon Thiemann – adviseur MT

Bijlage 2 Bestudeerde documenten

Verplichte bijlagen

- Onderwijs en Examenregeling (OER) 2018/2019
- Jaarverslag MAMDT Examencommissie 2017
- Notulen Opleidingscommissie 2017/2018
- Graduation Guide CMD 2018-2019
- Overzicht personele bezetting MAMDT
- Overzichtslijst afstudeerders 2016/2017 en 2017/2018

Aanvullende bijlagen

- MAMDT Studiegids CMD 2018-2019
- Modulewijzer 2017-2018
- Schematisch curriculumoverzicht CMD
- MAMDT Manifest
- CMD Beroeps- en competentieprofiel
- Competentiematrix CMD 2018-2019
- Zuyd Toetskompas
- MAMDT Toetsbeleid en toetsplan
- Studentenevaluatie Toetsing
- Vreemde ogen dwingen uitwisseling 2017 en 2018
- Rubric afstuderen 2018
- Beeld van de CMD'er – werkveldonderzoek
- CMD Alumni onderzoek
- Zuyd Strategie
- Zuyd Onderwijsvisie
- Strategy map Project Zuydkwaliteit
- Aandachtspunten interne audit CMD 2016
- Rapport full audit CMD 2016